

Ontwikkelingslijn 5: Coöperatief leren Ontwikkelingsveld 5.1: **Groepsvorming**

1 Doel

Op de Kubus en de Sint Nicolaasschool willen wij de groepsvorming zodanig structureren, dat er een positieve, goed functionerende groep ontstaat. In zo'n groep voelen leerlingen en leerkracht zich samen verantwoordelijk voor de groep, er is wederzijds respect, de leden kunnen samen werken en willen samen problemen oplossen. Wij streven naar een veilig en ondersteunend pedagogisch klimaat. Klassenregels en schoolregels zijn hierin van wezenlijk belang.¹

2 Toepassingsgebied

Deze beschrijving heeft betrekking op de groepsvorming in alle groepen en in de gehele school, door het hele jaar heen. De theorie over groepsvorming is steeds actueel, als er veranderingen zijn, zoals een nieuwe leerling of een nieuwe leerkracht in de groep.

3 Algemeen

Om recht te doen aan de drie basisbehoeften van kinderen (competentie, interactie, autonomie) is het belangrijk als leerkracht een veilige en positieve groep te creëren. Een positieve groep heeft de volgende kenmerken:

- Iedereen voelt zich verantwoordelijk voor het functioneren van de groep;
- Er heerst wederzijds respect;
- Er is een goede samenwerking tussen de leden van de groep;
- Er zijn afspraken voor het nemen van beslissingen;
- Problemen worden besproken en opgelost.

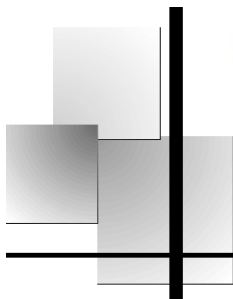
Groepen vormen zich vaak volgens een proces van 5 stappen. Dat proces ziet er, **zonder begeleiding**, als volgt uit:

1. Oriëntatiefase	Kennismaking, situatieverkenning
2. Conflictfase	Zoeken naar invloed: ontstaan van machtsverhoudingen
3. Regelfase	Ontstaan van informele groepsregels: wat mag en moet?
4. Productiviteitsfase	Productieve periode
5. Slotfase	De groep gaat uit elkaar

Zonder begeleiding is de uitkomst van de groepsvorming onzeker; de ene groep wordt een samenhangende, positieve groep, een andere groep valt in groepjes uit elkaar of wordt een negatieve groep met veel concurrentie en machtsstrijd.

Door middel van begeleiding is het mogelijk om invloed uit te oefenen op de vorming van een nieuwe groep. De begeleiding zorgt ervoor dat de **regelfase vóór de conflictfase** plaats vindt, waardoor conflicten binnen vooraf bepaalde grenzen blijven. De grenzen zijn

¹ Zie Marzano: factoren op schoolniveau, die bijdragen aan het creëren van hogere leeropbrengsten is het creëren van een veilige, geordende omgeving, door middel van regels en routines.



Versie: 2.0
september 2021

Ontwikkelingslijn 5: Coöperatief leren Ontwikkelingsveld 5.1: **Groepsvorming**

bepaald door de groep en niet door degene die de meeste invloed krijgt in de groep. Doel is te komen tot een positieve, goed functionerende groep. Bij nieuwe leerlingen in de groep wordt opnieuw verkort het traject groepsvorming doorlopen.

4 Succesindicatoren

Om een positieve groepsvorming veilig te stellen achten wij als team de volgende succesindicatoren van belang:

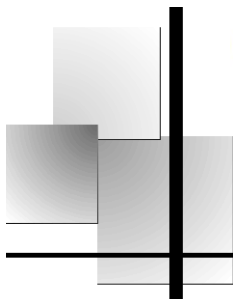
- 1. Het komt aan op het begin: wij bespreken tijdens de startvergadering de kennismaking en groepsvorming in de nieuwe groep en in de school voor het nieuwe schooljaar.*

Kennismaking en groepsvorming worden gestructureerd door:

- Gezamenlijke opening van het schooljaar, gericht op groepsvorming;
- Gezamenlijke afsluiting valt samen met de Kinderboekenweek;
- Groepsvorming als thema in de eerste 6 weken van het schooljaar;
- Centraal stellen van de drie schoolregels aan het begin van het schooljaar;
- Duidelijke uitleg van regels en routines in de eerste weken van het schooljaar; de drie hoofdregels en de klassenregels;
- Groepsregels worden zo veel mogelijk met de leerlingen samen opgesteld;
- Start thema's en thema levensbeschouwelijke vorming gericht op groepsvorming;
- Kennismakingsspelletjes, goudenweken 2.0, grip op de groep;
- Naast de deur van iedere groep een versiering van de verschillende 'bewoners' van die groep;
- Wij streven ernaar dat de verschillende jaargroepen in de klasopstelling door elkaar heen zitten.
- Vrij spel is geleid spel, zolang de regels nog niet voldoende duidelijk zijn;
- Start schoolprogramma op de woensdag van de eerste week.

- 2. Elke groep gebruikt een spelletjesmap met daarin spellen voor binnen en buiten, die het groepsgevoel kunnen versterken, aangepast aan de verschillende fasen waarin de groep verkeert (bijlage 1 en digitaal: groepsspelletjes).*

- Spelletjes worden aangepast aan de fase waarin een groep zich bevindt;
- Spelletjes worden uitgelegd en tijdens het vrij spelen binnen en buiten worden de leerlingen actief gestimuleerd om deze spelletjes te doen;



Versie: 2.0
september 2021

Ontwikkelingslijn 5: Coöperatief leren Ontwikkelingsveld 5.1: **Groepsvorming**

3. Door het jaar zijn er vaste terugkerende activiteiten die gericht zijn op het groepsgevoel in de gehele school.

- Gezamenlijke activiteiten rondom het thema van de Kinderboekenweek;
- Gezamenlijke viering van Kerst;
- Gezamenlijke viering van Sinterklaas, Carnaval en Pasen;
- Schoolfeest als afsluiting van het schooljaar;
- Afscheid van de schoolverlaters als afsluiting van de tijd op de school van de oudste leerlingen;
- Overige vieringen.

4. Er zijn afspraken vastgelegd ter bevordering van sociaal gewenste omgangsvormen.

- Zie bijlage 2.

5 Toetsing succesindicatoren

Groepsgevoel is een belangrijke voorwaarde voor een goed draaiende groep en daarmee voor zowel de sociale als de didactische vorming van de leerlingen. Wij gaan er daarom van uit dat elke leerkracht aan de bovengenoemde succesindicatoren bijdraagt. Dit geldt ook voor leerkrachten die slechts een of twee dagen in een groep staan!

Nieuwe leerkrachten zullen op de hoogte gebracht worden van onze visie op groepsvorming en welke consequenties dit heeft voor de omgang met de groep.

Een keer per jaar staat het onderwerp "Groepsvorming" ter evaluatie op de agenda tijdens de startvergadering. Een planning voor het volgende schooljaar wordt dan besproken en opgenomen in de jaarplanning.

- Ik zie een leerling die zich na 6 weken veilig voelt in de groep en de school. Dit zien we aan een blij gezicht, vrij durft te spreken in de groep, speelt met andere kinderen en zich vrij door de school beweegt.
- Ik zie een leraar die met de groep groepsregels heeft opgesteld, een duidelijk klassenmanagement heeft neergezet en kinderen aanspreekt op gedrag. Leerkracht en team hebben een voorbeeldfunctie. Groepsvorming heeft een vaste plek in het rooster.
- Ik zie een school waar het team verantwoordelijk is voor de hele school en waar iedereen zichzelf kan zijn.

Bijbehorende documenten

- Bijlage 1 : Spelletjes
Bijlage 2 : Omgangsprotocol